

PÄÄTÖS

28.9.2026

Viite: 17.12.2025 vireille tullut kantelu

EOAK/8286/2025 Kuntalaisaloitteiden käsittely

1 KANTELU

(jälj. kantelija) arvosteli Loviisan kaupungin menettelyä kuntalaisaloitteiden käsittelyssä. Kantelijan mukaan hän teki kaupunginvaltuustolle 13.2.2025 kuntalaisaloitteen sankarihautojen hoidosta. Aloitteen allekirjoitti yhteensä 102 kuntalaista. Kantelijan mukaan kuntalaisaloitteita käsiteltiin kaupunginhallituksessa 6.10.2025 § 348 ja kaupunginvaltuustossa 15.10.2025 § 156, mutta hänen aloitteensa ei ollut kummassakaan luettelossa mukana, vaikka hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen on vuosittain lokakuussa esitettävä kaupunginvaltuustolle luettelo sen toimivaltaan kuuluvista tehdyistä aloitteista ja niiden perusteella suoritetuista toimenpiteistä. Kantelijan mukaan hänen aloitteensa käsittelyssä ei ole noudatettu kaupungin hallintosääntöä, jonka mukaan aloitteen tekijälle on ilmoitettava kuukauden kuluessa, missä viranomaisessa aloite käsitellään, arvioitu käsittelyaika ja keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä.

Lisäksi kantelija kiinnitti huomiota siihen, että luettelossa oli edelleen valmisteltavana aloitteita, jotka oli tehty jo 24.3.2021, 12.8.2022, 8.8.2023, 12.9.2023, 25.9.2023, 12.9.2023, 25.9.2023 ja 3.2.2024. Kantelija katsoo tämän osoittavan, että Loviisan kaupunki ei suhtaudu vakavasti kuntalaisten aloiteoikeuteen.

2 SELVITYS

- Loviisan kaupungin alustava selvitys 23.12.2025
- Loviisan kaupungin selvitys ja lausunto 15.6.2026
- Kantelijan vastine 30.7.2026

3 RATKAISU

3.1 Sovellettavia oikeusohjeita

Suomen perustuslain (731/1999) 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Kuntalain (410/2015) 23 §:n 1 momentin mukaan kunnan asukkaalla, kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet.

Kuntalain 23 §:n 4 momentin mukaan valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

3.2 Arviointi

Kuntalain 23 §:ssä säädetään aloiteoikeudesta. Pykälän 1 momentin mukaan kunnan asukkaalla, kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä sekä sillä, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Pykälän 4 momentin mukaan valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet.

Kuntalaisaloite on käsiteltävä siinä järjestyksessä kuin mitä se asia, mistä aloitteesta on kysymys, edellyttää. Asian laatu määrittelee myös sen mille toimielimelle tai viranhaltijalle päätösvalta asiassa kuuluu. Jos aloitteessa tarkoitettu asia kuuluu valtuuston päätösvaltaan, ei asiaa kuitenkaan tarvitse automaattisesti viedä valtuuston päätettäväksi, vaan asian voi käsitellä asian valmistelusta vastaava taho, pääsääntöisesti siis kuntalain 93 §:n perusteella kunnanhallitus. Kuntalain mukaan valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet on kuitenkin saatettava vähintään kerran vuodessa valtuuston tietoon. Tällöin valtuustolla on viime kädessä mahdollisuus myös päättää, ovatko suoritettut toimenpiteet riittävät. Jos aloite ei johda toimenpiteisiin, tähän päätökseen ei saa hakea muutosta.

Kuntalain hallituksen esityksen (HE 268/2014) kuntalaisaloitetta koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on muun ohella todettu, että aloitteen

tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Hyvään hallintoon kuuluu, että aloitteen tekijä saa kohtuullisen pian aloitteen jätettyään tiedon siitä, mikä kunnan viranomainen käsittelee aloitteen ja missä aikataulussa. Kun aloite on käsitelty, aloitteen tekijälle tulee ilmoittaa toimenpiteet, joihin mahdollisesti ryhdytään tai on jo ryhdytty tai lähettää tiedoksi päätös, että aloite ei anna aiheutta toimenpiteisiin.

Myös kaupungin omassa hallintosäännössä voidaan antaa määräyksiä kuntalaisaloitteiden käsittelystä. Loviisan kaupungin hallintosäännön viimeisin versio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.6.2025, § 108, ja se on ollut voimassa 1.9.2025 lähtien. Hallintosäännön 167 §:n mukaan kaikki kunnassa vireille tulleet aloitteet käsittelee toimivaltainen kunnan viranomainen ilman aiheutonta viivytystä. Selvityksen mukaan sisällöltään vastaava on ollut 1.9.2025 voimassa saakka olleen hallintosäännön 162 §. Hallintosäännön 168 §:n mukaan aloitteen tekijälle on ilmoitettava kuukauden kuluessa aloitteen saapumisesta, missä viranomaisessa aloite käsitellään, arvioitu käsittelyaika ja keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä. Edelleen hallintosäännön 168 §:n mukaan sen jälkeen, kun aloite on käsitelty loppuun, aloitteen tekijälle on ilmoitettava, onko aloite johtanut toimenpiteisiin. Vastaava määräys on sisältynyt vielä keväällä 2025 voimassa olleeseen hallintosääntöön 166 §:ään.

Loviisan kaupungin mukaan kantelijan kuntalaisaloite on kirjattu kaupungin diaariin 3.3.2025, mutta asianhallintajärjestelmästä ei käy sen tarkemmin ilmi asian käsittelytietoja eikä tieto asian saapumisesta ole välittynyt asianhallintajärjestelmästä eteenpäin valmistelua varten. Selvityksen mukaan aloitteen asia kuului kaupunginhallituksen toimivaltaan ja asiaa olisi tällä perusteella voinut valmistella esimerkiksi hallintojohtaja. Hallintojohtajan virkaa on hoitanut vuoden 2025 kolme eri henkilöä, minkä vuoksi asian käsittelyn viivästyminen ei ole enää tarkemmin selvitettävissä. Selvityksen mukaan asia on käsitelty kaupunginhallituksessa 26.1.2026 § 28. Asian käsittelystä ei kuitenkaan ilmoitettu kantelijalle kohtuullisessa ajassa, koska päätös oli muotoiltu epätarkasti, mikä oli aiheuttanut epäselvyyttä tiedottamiseen. Kun asia tuli tietoon kantelijalle lähetettiin 7.5.2026 pöytäkirjanote, josta käy ilmi aloitteen käsittelyn päättymisen.

Kaupunginhallitus toteaa lausunnossaan, että Loviisan kaupungin hallintosäännössä ei ole kuntalaisaloitteiden käsittelyaikoja koskevaa sääntelyä, joten vireille tulleet kuntalaisaloitteet on käsiteltävä kunnan toimivaltaisessa viranomaisessa ilman aiheutonta viivytystä hallintolain 23 §:n mukaisesti. Tässä tapauksessa viivytyksettömyysvaatimus ei valitettavasti ole toteutunut. Selvityksen mukaan kaupungin hallinnossa on sittemmin otettu käyttöön uusien aloitteiden käsittelyn seuranta varten seurantajärjestelmä seurantataulukoineen. Samantyyppistä järjestelmää hyödynnetään muun muassa asiakirja- ja tietopyyntöihin vastaamisen seurantaan liittyen.

Yhdyn Loviisan kaupungin käsitykseen siitä, että kantelijan aloitteen käsittely ei ole toteutunut ilman aiheutonta viivytystä. Totean lisäksi, että

kantelijalle olisi tullut Loviisan hallintosäännön mukaisesti ilmoittaa kuukauden kuluessa aloitteen saapumisesta, missä viranomaisessa aloite käsitellään, arvioitu käsittelyaika ja keneltä saa lisätietoja aloitteen käsittelystä.

Kantelija esittää arvostelua myös sen osalta, että asia olisi tullut saattaa kaupunginvaltuustolle tiedoksi. Totean tältä osin, että selvityksen mukaan kaupunginhallitus on ollut toimivaltainen käsittelemään asian ja asian käsittely on tältä osin selvityksen mukaan ollut asianmukainen, koska valtuuston tietoon saatetuissa asioissa on ollut kyse valtuuston toimivaltaan kuuluvista asioista.

Kantelija arvostelee laajasti myös Loviisan kaupungin hallintoa ja katsoo kaupungin ja sen viranhaltijoiden suhtautuvan välinpitämättömästi valvovilta viranomaisilta saamaansa ohjaukseen eikä kaupunginhallituksen pöytäkirjoista käy ilmi, minkälaisiin toimenpiteisiin päätösten johdosta on ryhdytty.

Totean, että tässä asiassa antamansa selvityksen mukaan kaupunki on kehittänyt toimintatapojaan kuntalaisaloitteiden käsittelyssä. Kantelussa ei ole tarkemmin yksilöity, mitä annettua ohjausta kaupunki on laiminlyönyt. Tähän nähden asia ei anna tältä osin minulle aihetta käsitellä asiaa tältä osin enempää.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen kantelijan aloitteen käsittelyn viivästymisestä Loviisan kaupungin tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Loviisan kaupungille.

Apulaisoikeusasiamies
Susanna Lindroos-Hovinheimo

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri
Päivi Lahtinen

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.